

Ik keerde naar het huis van mijn dochter terug. Mijn leven van de laatste jaren ging weer op dezelfde wijze door. Er was geen harmonie tusschen wat ik dacht en mijn gedrag, mijn woorden. Wat ik had zien aankomen, gebeurde. Mijn schoonzoon trok zich steeds meer van zijn kantoor terug om het huis met zijn aanwezigheid te vullen en zich met het doen en laten van mijn dochter te bemoeien. Ik nam hem dat streven om op den duur geheel van Eva's werk te gaan leven niet kwalijk. Het hinderde mij echter dat hij er zoo pedant bij was. Het benauwde me dat hij het huis zoo weinig meer vrij liet. Hij dacht zeker: „Zonder mij gaat het daar niet goed.” Misschien was hij achterdochtig en meende hij dat de oude vader in zijn afwezigheid zijn gezag ondermijnde. Misschien was hij onschuldig. Hij had zooveel plezier in de hem op laten leeftijd aangeboden huishouding, in het goede leventje dat hij door Eva's werk mocht leiden. Hij kon niet verdragen er ook maar één oogenblik niet bij te zijn! Zoo gaf hij, zonder dit met zijn vrouw overwogen te hebben, zijn betrekking op. Het bijhouden van Eva's administratie was werk genoeg! Nog dichter omsloop hij toen mijn dochter. Hij deed zijn intrede in de apotheek beneden ons huis en verliet nu de straatdeur nog slechts in Eva's gezelschap. Ik zag mijn kind nooit meer alleen. Eva kon niet meer met mij over een onderwerp spreken, zonder dat haar man dit had goedgekeurd. Domheid en alle-daagsheid heerschten volkomen over mijn dochters huis en leven. En zij kwam hier-tegen niet in opstand. Door geen woord, door geen gebaar kon ik ooit merken dat ze voelde hoe ze zakte en zakte in dit geforceerde huwelijk. Zij vroeg haar man het eerst om zijn meening. Zij bleef hem aan tafel vragend en hartelijk aanzien. Ze kreeg een lichte blos als hij tevreden over het eten was. Haar degradatie beleefde ik voor haar. Meer nut kan een vader niet hebben.

Toen kwam er een einde aan die marteling. De aanleiding tot mijn opstandigheid was zoo nietig als aanleidingen zijn, vergeleken bij het gevoel dat loskomt. Het was op een October-avond dat we na tafel om een staande lamp in den raamhoek zaten. Misschien was de eenige voldane, de eenig gelukkige, hij die het nest niet gemaakt had en er de bouwvalligheid niet van zien kon. Elie de Wolff was dien avond nog tevredener dan anders. Zoo'n overwinning op menschen die hooger bedoelingen hadden, moet wel goed doen. Er had zich een moeilijkheid in de administratie voorgedaan tusschen de apotheek van mijn dochter en een fabriek van pharmaceutische artikelen. De zaak waar-over de moeilijkheden liep, was nog afgesloten voordat mijn schoonzoon zijn eigen werk in den steek gelaten had. En dien dag was het hem gelukt deze kwestie tot klaarheid